

(8) (32)

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. generała broni K. Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ I SZTUKI OPERACYJNEJ

(32)

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

277721

plk dr Zygmunt ZIELIŃSKI

**Temat: WŁAŚCIWOŚCI PRACY SZTABU ARMII
W OPERACJI OBRONNEJ**

(Skrypt)

277721

REMBERTÓW

CZERWIEC

1964

(8) (104) (32)

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. generała broni K. Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ I SZTUKI OPERACYJNEJ

(104)

~~XXXXXXXXXX~~

Egz. Nr 99

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

27721

27721

płk dr Zygmunt ZIELIŃSKI

**Temat: WŁAŚCIWOŚCI PRACY SZTABU ARMII
W OPERACJI OBRONNEJ**

(Skrypt)

27721

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Swierczewskiego

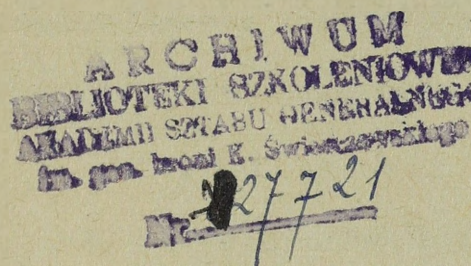
KATEDRA TAKTYKI OGOLNEJ I SZTUKI OPERACYJNEJ

" ZATWIERDZAM "
SZEF KATEDRY TO I SZT.OHER.

płk prof. Jan KURNIEWICZ

Egz.Nr... 99

Ineklas. post 12357

płk dr Zygmunt ZIELINSKI

WŁASCIWOSCI PRACY SZTABU ARMII W OPERACJI OBRONNEJ

Rembertów

Czerwiec

1964 r.

TRESC OPRACOWANIA

=====

W S T E P

**I. OGOLNY WPŁYW DZIAŁAŃ OBRONNYCH NA ORGANIZACJĘ DOWODZENIA
I TRESC PRACY SZTABU ARMII.**

**II. PRACA SZTABU ARMII W OKRESIE BEZPOSREDNIO POERZEDZAJACYM
PLANOWANIE OPERACJI OBRONNEJ.**

III. PRACA SZTABU ARMII W ZAKRESIE ORGANIZACJI OPERACJI OBRONNEJ.

A. Ocena położenia przeprowadzona przez oddział operacyjny.

B. Ocena położenia przeprowadzona przez oddział rozpoznawczy.

C. Praca szefa sztabu armii.

D. Istota i treść planowania.

E. Właściwości planowania przegrupowania.

F. Planowanie operacyjnego zabezpieczenia operacji

- rozpoznanie ;

- obrona przed bronią masowego rażenia ;

- obrona przeciwdesantowa ;

- maskowanie operacyjne.

IV. ORGANIZACJA PUNKTOW DOWODZENIA.

V. PRACA SZTABU ARMII PODCZAS PROWADZENIA OPERACJI OBRONNEJ.

W S T E P :

Problematyka pracy sztabu armii w operacji obronnej obejmuje szeroki wachlarz zagadnień zarówno w zakresie ogólnych zasad pracy sztabu armii, jak też rozwiązań szczegółowych dotyczących treści i metod wynikłych z charakteru działań obronnych. Opracowanie tematu w całości wymagałoby więc poruszenia wielu spraw, które znajdują swoje odbicie w różnorodnych materiałach zarówno z przedmiotu służby sztabów jak i sztuki operacyjnej. Materiał zawarty w niniejszym opracowaniu dotyczy wyłącznie właściwości pracy sztabu armii w operacji obronnej i potraktowany został jako uzupełnienie treści, przedstawionej w skrypcie pt. : " Praca sztabu armii w operacji zaczepnej z uwzględnieniem przegrupowania wojsk na dużą odległość ".

W opracowaniu pominięte zostały więc wszelkie zagadnienia dotyczące ogólnych zasad pracy sztabu, zasad planowania operacji, przekazywania wykonawcom zadań, wewnętrznej organizacji i rozmieszczenia elementów stanowiska dowodzenia, zasad zbierania informacji, ich opracowywanie itp.

Punktem wyjścia do dalszych rozważań są problemy operacji obronnej przedstawione w wykładzie ze sztuki operacyjnej, oraz zagadnienia możliwości technicznych środków dowodzenia i pracy oddziału łączności sztabu armii zawarte w opracowaniu katedry taktyki łączności ¹.

1. ppłk dypl. M. Borzęcki " Organizacja i zabezpieczenie łączności armii w działaniach obromych " . Skrypt ASG.

I. OGÓLNY WPŁYW DZIAŁAŃ OBRONNYCH NA ORGANIZACJĘ DOWODZENIA I TREŚĆ PRACY SZTABU ARMII.

Trudne warunki w jakich może armia najczęściej przechodzić do obrony oraz charakter działań wojsk w toku prowadzenia operacji obronnej wywierają decydujący wpływ na organizację dowodzenia.

Organizując operację obronną, obrońca musi uwzględniać fakt, że inicjatywa w zasadzie należy do nacierającego, który określa siły, czas i miejsce rozpoczęcia lub wznowienia aktywnych działań.

W poważnej mierze wpływa to na pracę dowódcy i sztabu armii i w ogólnym zakresie określa metody dowodzenia.

Obronca w swych decyzjach nie powinien zajmować wyczekującego i biernego stanowiska. Takie dowodzenie w obronie byłoby pasywne, nie zapewniające powodzenia w operacji.

Jeżeli stwierdzamy, że w operacji zaczepnej podstawą decyzji jest wybór głównych obiektów do niszczenia i określenie kierunku głównego uderzenia, to w operacji obronnej - podstawą decyzji winna być myśl narzucenia nieprzyjacielowi / poprzez odpowiednie ugrupowanie sił i wykorzystanie ognia, urządzenie terenu i manewrowanie siłami i środkami / takich warunków bitwy, które pozwoliłyby przetrzymać czasową przewagę npla osłabić i wykrwawić go a następnie w miarę zwiększonych możliwości własnych rozbić zgrupowania npla i przejść do zdecydowanego natarcia.

Oznacza to, że mimo niekorzystnej sytuacji, konieczne jest zachowanie dużej aktywności i wykorzystania każdej dogodnej okazji do wykonania zdecydowanego manewru i oddziaływania ogniewego.

W odróżnieniu od operacji zaczepnej, obrona - która wynika ze skrajnie ograniczonych możliwości wojsk własnych i niekorzystnego w tym rejonie położenia operacyjnego - pociąga za sobą konieczność uwzględniania większej ilości różnorodnych możliwości kształtowania się sytuacji a więc zwiększonej ilości wariantów działań wojsk własnych. Ponadto organizowanie obrony będzie z reguły przebiegać w sytuacji nadzwyczaj trudnej

lub krytycznej i w skrajnie ograniczonym czasie. Niekiedy warunki te mogą być bardziej korzystne. W całości rozważań uważam, że warto jest wskazać na te wypadki, które mogą być najbardziej charakterystyczne i brzemiennie w skutki dla pracy sztabu armii. Można do nich zaliczyć :

- a/ przejście wojsk armii do obrony w toku operacji zaczepnej, na skutek rozbicia dużej części sił nacierającego poprzez zmasowane uderzenie ogniowe npla oraz wobec jego aktywnych działań ;
 - b/ czasowe przejście wojsk armii do obrony w toku operacji zaczepnej na pomocniczym kierunku działań Frontu w celu utrzymania ważnych obszarów, osłony skrzydeł zgrupowania głównego i ekonomii sił.
 - c/ przejście zawczasu wojsk armii do obrony wybrzeża morskiego.
- Warunki te w sposób zasadniczy różnicują charakter i metody pracy sztabu armii.

Najbardziej skomplikowana jest praca sztabu armii w pierwszym wypadku ponieważ zachodzi konieczność przejścia armii do czasowej obrony w warunkach silnego oddziaływania przeważających sił npla. Duża przewaga sił, niekorzystne położenie i ugrupowanie, prowadzenie walki o doraźne utrzymanie określonych / dogodnych rubieży /, narastające uderzenia jądrowe npla itp. stwarzają ogromne trudności w dowodzeniu, które musi rozwiązać dwa podstawowe problemy :

- doraźne kierowanie wojskami w celu zażegnania krytycznej sytuacji jaka powstała oraz względnego uporządkowania położenia i działań wojsk ;
- zaplanowanie i zorganizowanie działań obronnych oraz zapewnienie ich realizacji w celu najskuteczniejszego przetrwania okresu przewagi npla i zyskania czasu na odtworzenie zdolności zaczepnych.

Powyższa sytuacja przyjmowana jako typowa dla współczesnych działań obronnych, a jednocześnie najtrudniejsza z punktu widzenia zapewnienia dowodzenia wojskami armii, stanowi punkt wyjścia do dalszych rozważań.

Najdogodniejsze warunki pracy sztabu armii mają miejsce, wówczas gdy armia przechodzi do obrony bez styczności z nplem.

Sztab dysponując większą ilością czasu na organizację obrony i może bardziej wszechstronnie zabezpieczyć działania wojsk.

Warunki te charakterystyczne, głównie przy organizowaniu obrony wybrzeża morskiego, pozwalają wyodrębnić okres przygotowawczy operacji, co nie jest typowe dla innych sytuacji, a zwłaszcza wypadków przechodzenia armii do działań obronnych w toku operacji zaczepnej, wobec radykalnie zmienionych możliwości na korzyść npla. Z analizy różnorodnych sytuacji wynika, że działania obronne armii w większości wypadków mogą stanowić fragment operacji zaczepnej Frontu i w swoich założeniach i planach będą powiązane w końcowej fazie z działaniami zaczepnymi. W tym względzie opracowany i istniejący do momentu przejścia armii do działań obronnych, plan operacji zaczepnej armii może być czasowo wykorzystany do planowania operacji obronnej.

Należy mieć stale na uwadze, że czas działań obronnych armii powinien być maksymalnie krótki i w wielu wypadkach będzie tylko oznaczał fragment ogólnej operacji zaczepnej. Wynika to z miejsca, jakie przypisuje nasza doktryna obronie operacyjnej. Powyższe rzutuje na zakres planowania działań obronnych i konieczność ich wiązania z działaniami zaczepnymi.

Warto jeszcze zasygnalizować problem szerszego niż w tych działaniach, zajmowanie się przez sztab armii zagadnieniami wykorzystania właściwości obronnych i obronnych terenów.

II. PRACA SZTABU ARMII W OKRESIE BEZPOŚREDNIO POPRZEDZAJĄCYM PLANOWANIE OPERACJI OBRONNEJ.

Przyjmując jako punkt wyjściowy do rozważań konieczność przejścia armii do działań obronnych w wyniku niepomyślnej lub krytycznej sytuacji, powstałej w toku prowadzenia operacji zaczepnej / rozbitcie wojsk armii tyłów, punktów dowodzenia itp. uderzeniami jądrowymi npla, wysadzenie desantów taktycznych i operacyjnych w głębi ugrupowania wojsk nacierających, wysunięcie i działanie zgrupowań npla na poszczególnych kierunkach, stworzenie pasów skażenia promieniotwórczego uniemożliwiającego swobodny manewr sił i środków i izolującego poszczególne elementy ugrupowania operacyjnego armii / musimy stwierdzić, że głównym celem pracy sztabu armii w pierwszej fazie jest odtworzenie naruszonego częściowo lub całkowicie systemu dowodzenia, doprowadzenia do względnej stabilizacji położenia i przeciwdziałanie oraz zahamowanie pogłębianiu niepomyślnej / krytycznej / sytuacji wojsk armii. W tym celu sztab armii z chwilą zaistniałej niekorzystnej zmiany położenia wojsk powinien główną

uwagę skoncentrować wokół rozwiązania następujących problemów :

- natychmiastowego odtwarzenia łączności głównie zaś z BROT, dywizjami pierwszego rzutu, OZap i OPpanc armii oraz tyłami armii ;
- zebrania najbardziej ogólnych informacji o położeniu i możliwościach głównych elementów ugrupowania operacyjnego armii ;
- stwierdzenia siły, kierunków i położenia zgrupowań zaczepnych npla i rejonów wysadzenia desantów powietrznych npla ;
- wydania niezbędnych zarządzeń wykonawczych mających na celu ogólne chociażby uporządkowanie położenia, częściową likwidację następstw uderzeń npla i wskazówki dotyczące dalszego działania wojsk.

Podstawowym warunkiem właściwego rozstrzygnięcia wszelkich zadań jakie w tym okresie wyklaniają się przed sztabem armii jest odtworzenie łączności z jednostkami armii by zapewnić obieg informacji między dowództwem armii a wykonawcami. W tym celu szef sztabu przy pomocy oddziałów operacyjnego i łączności powinien dążyć do nawiązania łączności / wszelkimi kanałami bezpośrednimi i pośrednimi / z BROT, związkami taktycznymi i odwodami armii w celu uzyskania chociażby najbardziej ogólnych informacji o położeniu i możliwościach wojsk własnych. Ponadto, w zależności od sytuacji może zaistnieć potrzeba wysłania do głównych wykonawców, z którymi został przerwany kontakt, oficerów sztabu na śmigłowcach, wyposażonych w środki łączności. Wysyłani oficerowie znając ogólne położenie wojsk armii i podstawowe zadanie armii / dotyczące uporządkowania położenia i powstrzymania npla / muszą być na tyle kompetentni, by móc w imieniu dowódcy sprecyzować ogólne zadanie danego wykonawcy w oparciu o potrzeby armii i stwierdzony stan faktyczny. Dlatego też w tym wypadku na wylot śmigłowcom muszą być wyznaczeni najbardziej odpowiedni oficerowie / szef oddziału operacyjnego sztabu armii, szef sztabu artylerii, szef wydziału operacyjnego, itp./.

Zadania powyższych oficerów mogą w określonych sytuacjach wymagać nawet niekiedy czasowego przejęcia dowodzenia związkiem / oddziałem / do którego przybyli.

W omawianym okresie działań armii zadaniem sztabu jest więc szybkie zebranie informacji / najczęściej ogólnych ze względu na

czas / dotyczących położenia i możliwości wojsk własnych i npla i przedstawienie dowódcy armii głównych wniosków wynikających z oceny całokształtu sytuacji. Oczywiście podstawową sprawą jest stwierdzenie siły i kierunków działań głównych zgrupowań npla oraz sprecyzowanie rejonów, w których zostały wysadzone lub lądują desanty powietrzne npla oraz ich ogólny skład.

Podczas ustalania przez sztab armii ogólnego położenia i działania npla i wojsk własnych szef sztabu wspólnie z szefem oddziału operacyjnego i rozpoznawczego powinien ustalić najbardziej zagrożone przez npla kierunki i sprecyzować siły i środki, które mogą być użyte do zamknięcia powstałych wyłomów i zahamowania natarcia npla.

Równolegle z tym musi być sprecyzowany sposób udzielenia pomocy porażonym wojskom oraz ustalone rejony wyprowadzenia części sił w celu ich uporządkowania.

Najbardziej istotne wnioski szef sztabu przedstawia dowódcy armii, w innych zaś sprawach rozstrzyga osobiście i zapewnia realizację przez oddział operacyjny. Należy podkreślić, że oddział operacyjny równolegle z wieloma innymi zagadnieniami, rozwiązywanymi w tym okresie musi w najkrótszym czasie przekazać wykonawcom niezbędne krótkie zarządzenia. Dotyczyć one muszą w pierwszej kolejności tych związków / oddziałów /, które wysuwane są w celu zamknięcia najważniejszych kierunków zagrożonych przez npla oraz jednostek specjalnych organizujących pomoc w likwidacji skutków napadu bronią masowego rażenia npla.

Zarządzenia te formułują i przekazują oficerowie oddziału operacyjnego wykorzystując środki radioliniowe i radiowe.

Zebrań przez oddział operacyjny informacji o skutkach uderzeń jądrowych i chemicznych jak również przekazanie wykonawcom odpowiednich zarządzeń musi odbywać się w skrajnie ograniczonym czasie. W tym celu konieczne jest między innymi wykorzystywanie przez sztab armii odpowiednich tabel informacyjno - rozkazodawczych poświęconych wyłącznie zagadnieniom OPbmar. Tabele takie muszą być zawczasu opracowane wspólnie przez oddział operacyjny, szefostwo OPbmar, wydział łączności specjalnej i inne komórki specjalistyczne d-twa armii. Całość zagadnień opracowuje się pod kierownictwem oddziału operacyjnego.

Z chwilą zebrania ogólnych informacji o położeniu npla i wojsk własnych oraz przekazania im niezbędnych zarządzeń, w zależności od sytuacji / jeżeli jest ona bardzo trudna lub krytyczna / szef sztabu armii wspólnie z odpowiedzialnymi oficerami sztabu i dowództwa armii powinien ustalić ogólny plan dalszego powstrzymania natarcia npla przewidując ogólne zadania obronne dywizji, manewr sił i środków i sposób najbardziej skutecznego oddziaływania ogniowego na najbardziej zagrożające armii zgrupowania npla.

III. PRACA SZTABU ARMII W ZAKRESIE ORGANIZACJI OPERACJI OBRONNEJ .

Warunki pracy sztabu armii przy organizowaniu obrony będą zazwyczaj trudne co podyktowane jest każdorazowo ciężką lub krytyczną sytuacją operacyjną armii. Stąd też wynika określona specyfika organizacji pracy i metod działalności. Niekiedy armia / najczęściej osłabiona uderzeniami ogniowymi npla / może przechodzić do organizacji operacji obronnej na mało aktywnym kierunku działań npla i wówczas warunki organizacji obrony będą znacznie dogodniejsze.

Organizacja operacji obronnej rozpoczyna się z chwilą otrzymania ze sztabu Frontu zarządzenia o przejściu armii do obrony lub ustnych wskazówek dowódcy Frontu. Kierując się wskazówkami dowódcy Frontu i uwzględniając aktualną sytuację, dowódca armii często przy udziale szefa sztabu określa ogólną rubież jaką wojska powinny utrzymać oraz zakres przedsięwzięć organizacyjnych dowództwa armii i problemy taktyczno - operacyjne, które muszą być w szybkim okresie rozwiązane. Realizacja powyższych zadań spada na barki szefa sztabu armii. Charakter, zakres i kolejność pracy sztabu armii każdorazowo należą od sytuacji w której armia przechodzi do obrony. Dlatego też nie można ustalić ściśle określonego porządku i sposobu rozstrzygania stojących przed sztabem zadań. Problematyka, metody, kolejność mogą się często przeplatać i najczęściej nie będą wspólne nawet dla niewielkiej ilości wypadków . Jest to więc wskazówka, by nie doszukiwać się schematu pracy lecz zrozumieć określone rozwiązanie jako wynik określonej sytuacji i warunków.

W zależności od sytuacji, pierwszą czynnością sztabu armii może być przekazanie wykonawcom zarządzeń wstępnych dotyczących przedsięwzięć związanych z przejściem wojsk armii do obrony. W tym celu szef sztabu armii precyzuje ogólną rubież, którą powinny utrzymać dywizje pierwszego rzutu / względnie na której muszą przerwać

kontynuowanie dalszego natarcia /, rejonu w których powinny zatrzymać się elementy ugrupowania operacyjnego, by nie przybliżyć się zbyt blisko do przewidywanego przedniego skraju obrony i nie utrudnić późniejszego manewru.

Po aprobowaniu powyższego przez dowódcę, szef sztabu poleca oddziałowi operacyjnemu :

- poinformować zainteresowanych o przejściu armii do obrony ;
- przekazać wykonawcom zarządzenia wstępne oraz poinformować o nich oficerów dowództwa armii i sąsiadów ;
- poczynić przygotowania w zakresie organizacji punktów dowodzenia armii w rejonach dostosowanych do warunków obrony.

Równolegle z tym oficerowie dowództwa armii / w tym szefowie oddziałów sztabu / przeprowadzają ocenę położenia i określają możliwości wojsk pod kątem widzenia zadania obronnego armii.

Całość prac sztabu armii w omawianym okresie powinna być w pełni dostosowana do potrzeb szybkiego podjęcia przez dowódcę decyzji i postawienie wojskom zadań bojowych. Należy uwzględnić, że decyzję dowódca armii może / powinien / zazwyczaj powziąć szybko nie czekając na pełne udokładnienie danych o sytuacji lub uzyskanie szczegółów.

W warunkach skomplikowanej sytuacji dowódca po nakreśleniu ogólnej decyzji natychmiast postawi wojskom zadania, w dalszej zaś kolejności udokładni je i sprecyzuje. Każdorazowo praca sztabu armii musi być dostosowana do istniejącej sytuacji i metody pracy dowódcy.

A. Ocena położenia przeprowadzona przez oddział operacyjny.

Przeprowadzenie oceny zasadniczego położenia przez oddział operacyjny winno umożliwić szybkie wyciągnięcie wniosków i propozycji dotyczących : możliwości ogniowych i manewrowych wojsk armii, odpowiedniego wykorzystania warunków terenowych, sposobu obrony kolejnych rubieży, manewru sił i środków podczas bitwy obronnej oraz ogólnego zakresu przedsięwzięć zabezpieczenia operacyjnego operacji.

Stosownie do tego szef oddziału operacyjnego winien przeanalizować następujące zagadnienia :

- zadanie armii i wynikające stąd wnioski w zakresie możliwości ugrupowanie operacyjnego, głównego wysiłku i warunków

współdziałania z sąsiadami. W tym celu koniecznym jest rozpatrzenie końcowego celu operacji obronnej armii, przeanalizowanie obszaru do obrony / szerokość i głębokość pasa obrony armii / oraz znaczenia kierunku jakiego broni armia, określenie wzajemnego z sąsiadami oddziaływania, sprecyzowanie wniosków wynikających dla armii z zakresu planowanego przez Front, oddziaływanie bmar na zgrupowanie npla.

- wpływ położenia operacyjnego armii i stanu jej wojsk na organizację operacji. Prawdłkowe ustalenie powyższego, wymaga uwzględnienia aktualnego położenia wojsk armii / położenie wojsk w terenie, stopień izolowania poszczególnych elementów itp / oraz określenia wynikających stąd potrzeb przemanewrowania części sił armii w celu stworzenia warunków do najbardziej korzystnego ugrupowania obronnego. Równolegle z tym konieczne jest przeanalizowanie stanu wojsk, ich wartości i zdolności bojowych oraz stopnia napromieniania wojsk i ustalenie możliwości wykorzystania poszczególnych dywizji i oddziałów armii w poszczególnych fazach operacji obronnej ;
- możliwość użycia własnej broni masowego rażenia i najbardziej celowe jej użycie. W tym zagadnieniu konieczne jest uwzględnienie aktualnego stanu oddziałów rakietowych, ich rozmieszczenia w stosunku do przewidywanych obiektów uderzeń oraz wyznaczonego armii przydziału pocisków jądrowych i chemicznych i czasu /kolejności / ich dostarczenia do PTBA armii. Wychodząc z ograniczonego przydziału bmar należy określić najbardziej celowe jej użycie i sposób ścisłego powiązania ognia z manewrem sił i środków w toku bitwy.
Cena możliwości wojsk własnych i bmar powinna więc w sumie umożliwić sprecyzowanie wniosków dotyczących :
 - możliwości armii powstrzymania natarcia npla i stopnia zniszczenia jego środków masowego rażenia ;
 - możliwości ugrupowania sił i środków ;
 - systemu ognia ;
 - sposobu wzajemnego uwarunkowania ognia i manewru sił.
- wpływ terenu na rozmieszczenie i działanie wojsk oraz strukturę pasa obrony armii.

Teren ocenia się przede wszystkim z punktu widzenia wyboru

zasadniczych rubieży oporu, możliwości manewru i wykorzystania /użycia / poszczególnych rodzajów wojsk oraz zapewnienia OPbmar w rejonach ze środkowania.

Szczególnie wszechstronnie należy ocenić zasadniczą i czołową rubież oporu - to znaczy przedni skraj obrony.

Ocena terenu winna dać odpowiedź na pytanie : jak praktycznie będzie przebiegać linia oporu obrony oraz jakie niezbędne siły należy wydzielić dla obsadzenia przedniego skraju / w pułkach lub dywizjach /.

Wychoząc z działań obronnych, oceny terenu w całości, zarówno przed przednim skrajem jak i w głębi pasa obrony armii, a więc uwzględniając operacyjne znaczenie kierunków i najbardziej prawdopodobny wysiłek nieprzyjaciela należy określić główny odcinek /odcinki/ obrony, oraz rubieże terenowe najlepiej zabezpieczające rozwinięcie drugiego rzutu do przeciwuderzenia. Przeanalizowanie terenu powinno również pozwolić na wydzielenie wniosków dotyczących rozmieszczenia poszczególnych elementów ugrupowania, sposobu obrony kolejnych rubieży obrony, linii rozgraniczenia między dywizjami, rozmieszczenia punktów dowodzenia oraz zabiegów w zakresie zabezpieczenia operacyjnego, zwłaszcza OPbmar i maskowania.

- wymagane oraz możliwe do uzyskania gęstości i stosunki sił na poszczególnych kierunkach.

W oparciu o ocenę położenia i możliwości nieprzyjaciela / przeprowadzoną przez oddział rozpoznawczy / oraz ocenę elementów położenia wojsk własnych, oddział operacyjny określa jak może kształtować się stosunek sił na poszczególnych kierunkach a stąd ustala niezbędne do uzyskania gęstości własne na najważniejszych kierunkach.

Obliczenie stosunku sił winno wskazać jakie siły i środki można i należy przeciwstawić nieprzyjacielowi na poszczególnych kierunkach, by zapewnić wykonanie postawionego przez Front zadania, oraz jakie są potrzeby manewru siłami w toku bitwy.

Gęstości mogą być obliczane w 2 - 3 wariantach w zależności od spodziewanych działań nieprzyjaciela.

Po określeniu niezbędnych sił i środków potrzebnych do zamknięcia kierunków dogodnych do natarcia nieprzyjaciela, należy

obliczyć jak będzie kształtować się stosunek sił na pozostałych odcinkach / mniej dogodnych do natarcia nieprzyjaciela/.

Określenie niezbędnych gęstości własnych jest jednym ze wskaźników do określenia celowego ugrupowania sił i środków w pasie obrony armii.

- majdogodniejszy sposób przegrupowania wojsk armii i niezbędne zabiegi zabezpieczające przegrupowanie.

Niezależnie od omówionych wyżej zagadnień oddział operacyjny winien wyciągnąć z całości oceny położenia wnioski dotyczące :

- sposobu ugrupowania operacyjnego ;
- ogólnych zadań poszczególnych elementów ugrupowania operacyjnego ;
- głównych zabiegów w dziedzinie OPbmar, maskowania operacyjnego i obrony przeciwdesantowej.

B. Ocena położenia przeprowadzona przez oddział rozpoznawczy.

Ocena położenia działań i możliwości nieprzyjaciela winna pozwolić na wyciągnięcie wniosków dotyczących możliwości użycia przez niego bmar przypuszczalnego charakteru i kierunków dalszych działań nieprzyjaciela, jego sił, terminu rozpoczęcia ewentualnie wznowienia aktywnych działań i możliwości manewru w toku bitwy obronnej armii.

Stosowanie do tego oddział rozpoznawczy winien ocenić i określić ogólną ilość dywizji stwierdzonych w danym czasie na kierunku obrony armii, środki napadu jądrowego npla ; czas w jakim nieprzyjaciel może podejść nowe siły, pojemność danego kierunku operacyjnego z punktu widzenia działań zaczepnych nieprzyjaciela. Określając pojemność kierunku / kierunków / konieczne jest przeanalizowanie terenu zarówno na podejściach do obrony jak również przed frontem obrony armii. Teren przed frontem obrony ocenia się przede wszystkim z punktu widzenia dogodnych warunków natarcia głównych sił nieprzyjaciela oraz możliwości użycia związków pancernych na poszczególnych kierunkach.

Ważnym zagadnieniem oceny przeprowadzonej przez oddział rozpoznawczy jest przewidywanie możliwych działań nieprzyjaciela. Rozpatrując powyższe nie należy jednak zgadywać i analizować niezliczone ilości wariantów możliwych jego działań.

Konieczne jest określanie jakie kierunki są główne i gdzie można spodziewać się głównego wysiłku nieprzyjaciela. Ilość sił jakie może nieprzyjaciel użyć na poszczególnych kierunkach, można określić na podstawie pojemności kierunków i posiadanych wiadomości o podciąganiu sił z głębi nieprzyjaciela.

W oparciu o powyższą ocenę, oddział rozpoznawczy winien określić prawdopodobne gęstości nieprzyjaciela na poszczególnych kierunkach oraz ustalić przedsięwzięcia dotyczące **organizacji** rozpoznania.

Dane o możliwościach nieprzyjaciela i jego gęstościach winny być przekazane do oddziału operacyjnego.

C. Praca szefa sztabu armii.

Po określeniu poszczególnym oddziałom sztabu zadań, szef sztabu przeprowadza ocenę całokształtu położenia i możliwości wojsk armii i nieprzyjaciela w toku, której zależnie od potrzeb i warunków czasowych zapoznaje się z wnioskami z oceny szefów poszczególnych oddziałów sztabu, sztabów dowódców rodzajów wojsk i służb oraz sztabu kwatermistrza armii.

Powyższa praca stanowi podstawę dla sprecyzowania propozycji decyzji, którą szef sztabu każdorazowo winien przygotować.

W propozycji decyzji do obrony winny być uwzględnione następujące zagadnienia :

- główny wysiłek obrony armii, ugrupowanie operacyjne, system obrony i sposób użycia broni ;
- zadania poszczególnych dywizji i odwodów armii ;
- ogólny podział sił i środków ;
- najważniejsze zabiegi w zakresie operacyjnego zabezpieczenia operacji ;
- sposób organizacji punktów dowodzenia ;
- ogólny zamiar przeprowadzenia bitwy obronnej armii.

D. Istota i treść planowania.

Planowanie operacji obronnej jest zadaniem skomplikowanym, albowiem wymaga ono określenia możliwych działań nieprzyjaciela a dopiero wówczas ustalenie wynikających stąd konsekwencji dla działania wojsk własnych.

Planowanie operacji obronnej armii polega na :

- ustaleniu ugrupowania wojsk i jednolitego systemu obrony / w ścisłym współdziałaniu z sąsiadami / zapewniających najbardziej efektywne użycie broni masowego rażenia ;
- właściwym rozdziale sił i środków armii na poszczególne kierunki i rubieże obrony ;
- określeniu sposobu działania wojsk a zwłaszcza manewru sił i środków zgodnie z przewidywanymi wariantami działań wojsk.

Operację obronną planuje się według zadań i założonych wariantów działania, wojsk na całą głębokość obrony.

Rozwijając i opracowując zamiar / koncepcję/ dowódcy, sztab armii powinien :

- sprecyzować zadania elementów ugrupowania operacyjnego i rodzajów wojsk w ramach jednolitego systemu obrony armii ;
- zaplanować przegrupowanie wojsk armii w celu stworzenia odpowiedniego ugrupowania obronnego ;
- ustalić sposób współdziałania wojsk oraz manewr w toku prowadzenia bitwy obronnej ;
- zaplanować przedsięwzięcia w zakresie operacyjnego zabezpieczenia operacji obronnej ;
- ustalić sposób dowodzenia wojskami / organizacja punktów dowodzenia, łączności itp./

Podstawę do planowania operacji obronnej armii stanowią: zarządzenie sztabu Frontu, zamiar dowódcy armii i jego wytyczne oraz całokształt warunków położenia operacyjnego wojsk armii i nieprzyjaciela. W planowaniu operacji biorą udział : sztab armii sztaby dowódców rodzajów wojsk i szefów służb, sztab kwatermistrza armii oraz SWL. Kierowniczą rolę w planowaniu spełnia szef sztabu armii, który kieruje i koordynuje całość tych prac i kontroluje ich wykonanie. Warto wskazać, że szczegółowej koordynacji prac przy planowaniu operacji obronnej wymagają głównie takie czynności jak : przegrupowanie wojsk armii i stworzenie ugrupowania obronnego, manewr sił i środków z kierunków niezagrożonych na kierunek głównego uderzenia nieprzyjaciela, wykonanie przeciwuderzeń armii.

Do wspólnego ze sztabem armii rozwiązywania powyższych zagadnień powoływani są przedstawiciele sztabów rodzajów wojsk i służb, którzy wespół z oddziałem operacyjnym ustalają sposób działania wojsk i służb.

Plan operacji.

Praca sztabu armii w dziedzinie planowania operacji obronnej znajduje swoje odzwierciedlenie w planie operacji, będącym podstawowym dokumentem określającym rozwinięty zamiar dowódcy armii w zakresie: ugrupowania operacyjnego, systemu obrony, wykorzystania wszystkich rodzajów wojsk i sposobu przeprowadzenia operacji obronnej.

Plan, który opracowuje zespół oficerów pod bezpośrednim kierownictwem szefa sztabu, sporządza się na mapie o skali 1 : 200 000 i uzupełnia legendą.

Plan operacji winien ujmować następujące zagadnienia :

W części graficznej :

- aktualne ugrupowanie sił i środków nieprzyjaciela w pierwszym zaś rzędzie jego środki napadu jądrowego ;
- prawdopodobne kierunki działania nieprzyjaciela / pojemność poszczególnych kierunków możliwości wprowadzenia jego odwodów , przewidywane rejony wysadzenia desantów powietrznych itp. ;
- linie rozgraniczenia armii ;
- zadania wykonywane przez własną broń masowego rażenia szczebli Frontu i armii ;
- strukturę pasa obrony armii / poszczególne rubieże oporu, system zapór /;
- ugrupowanie wojsk armii na głównej rubieży oporu / z dokładnością do pułku włącznie /, przewidywany manewr na nowe kierunki, linie rozgraniczenia między dywizjami, SD dywizji ;
- rejony ześrodkowania / główne, zapasowe / poszczególnych dywizji drugiego rzutu i ich zadania / przygotowanie rejonów do obrony, kierunki przeciwwuderzeń, marszruty dojścia, ogólne zadanie i SD /;
- ugrupowanie wojsk OPL ;
- planowane rejony porażenia ogniowego z określeniem zadań dla jednostek raketowych artylerii i lotnictwa ;
- rejony ześrodkowania odwodów specjalnych, rubieże rozwinięcia, zadania ;
- rubieże i kierunki działania odwodów Frontu w pasie obrony armii, punkty dowodzenia Frontu ;
- zadania bezpośrednich sąsiadów i ich SD ;
- rejony / główne , zapasowe / rozmieszczenie PBA, tyłów dywizji

drugiego rzutu i jednostek armijnych ;

- punkty dowodzenia armii ;

W Legendzie :

- cel operacji ;

- szerokość i głębokość pasa obrony armii ;

- gęstości i przewidywane stosunki sił na poszczególnych kierunkach w walce o główną rubież oporu ;

- podział sił i środków ;

- użycie broni jądrowej i chemicznej ;

- użycie artylerii, lotnictwa, wojsk inżynieryjnych i chemicznych / w użyciu artylerii i lotnictwa przede wszystkim należy uwzględnić wykonanie uderzeń na npla w walce obronnej, sposób zabezpieczenia i wsparcia przeciwuderzenia /;

- sposób materiałowo - technicznego zabezpieczenia operacji ;

- zakres, terminy prac inżynieryjnych ;

- ogólny zamiar przeprowadzenia bitwy obronnej według przewidywanych wariantów działań nieprzyjaciela ze szczególnym uwzględnieniem wykonania przeciwuderzeń.

Stopień detalizacji planu zależy oczywiście od sytuacji i czasu jakim dysponuje sztab. Z reguły musi być on opracowany w ograniczonym czasie. W warunkach gdy brak jest czasu a sytuacja jest szczególnie napięta i szybko ulega zmianom, na mapę wrysowuje się ogólny zamiar dowódcy i dokonuje się tylko niezbędnych kalkulacji. W dalszej kolejności sztab opracowuje pozostałe zagadnienia rozstrzygające niezbędne szczegóły i wprowadzając zmiany wynikające z rozwijającej się sytuacji. W zakresie organizacji operacji obronnej szczególnie istotne znaczenie odgrywa planowanie użycia broni jądrowej i chemicznej. Chodzi głównie o zaplanowanie wzbronienia nplowi przygotowań i rozpoczęcia natarcia a w wypadku włamania się npla w ugrupowanie obronne armii rozbicia i zniszczenia jego sił.

Planowanie przez sztab armii użycia broni masowego rażenia, a zwłaszcza broni jądrowej obejmuje : określenie możliwości armii w użyciu broni jądrowej uwzględniając terminy otrzymania amunicji jądrowej, określenie obiektów npla podlegających zniszczeniu bronią jądrową, określenie mocy pocisku jądrowego, rodzaju wybuchu i przypuszczalnego czasu wykonania uderzenia ;orientacyjny podział amunicji jądrowej i chemicznej według zadań i związków taktycznych

oraz ustalenie zakresu i sposobu organizacji przeprowadzenia zabiegów mających na celu zabezpieczenie użycia broni jądrowej i zapewnienia bezpieczeństwa wojsk własnych.

Moc pocisków jądrowych dla porażenia obiektu i rodzaj wybuchu jądrowego ustala się oddzielnie dla każdego uderzenia, uwzględniając znaczenie i odporność obiektu, konieczność skażenia terenu i warunki bezpieczeństwa dla wojsk własnych.

Przydział amunicji jądrowej dla związków armii dokonuje się stosownie do zamiaru przeprowadzenia operacji, oraz tych wyników /rezultatów/, które zamierza osiągnąć dowódca poprzez zastosowanie broni masowego rażenia. Należy jednak zawsze pamiętać, że ilość uderzeń jądrowych jaką będzie dysponowała armia w operacji obronnej może zapewnić wykonanie tylko ograniczonych zadań, stąd konieczność optymalnego użycia tej broni.

Podczas planowania operacji szczególna uwaga winna być też zwrócona na zagadnienie przeciwwuderzeń. W tym celu należy przewidzieć kilka zasadniczych wariantów przeciwwuderzeń, zależnie od przewidywanych kierunków działań nieprzyjaciela oraz sposobu rozegrania bitwy obronnej. Na każdym kierunku określa się siły, jakie mogą być użyte do przeciwwuderzenia, rubieże lub kierunki rozwinięcia wojsk z określeniem dróg do marszu, zadania oraz orientacyjne terminy wyruszenia wojsk z rejonów ześrodkowania.

Dla dywizji drugiego rzutu wyznacza się dwie - trzy marszruty.

Przy określaniu marszrut należy wychodzić z tego, by odległość między nimi umożliwiała nieprzyjacielowi jednoczesne rażenie wojsk na dwóch drogach, to znaczy by średnia odległość między marszrutami wynosiła nie mniej niż 3 - 5 km.

W zależności od ilości przewidywanych wariantów działań nieprzyjaciela, plan operacji obronnej może być opracowany na 1 - 2 mapach - względnie jeżeli opracowuje się jedną mapę - w legendzie winny być omówione działania wojsk własnych według założonych wariantów działań.

Plan operacji stanowi podstawę do postawienia wykonawcom zadań oraz planowania działań rodzajów wojsk i służb w sztabach specjalistycznych.

W miarę otrzymywania przez sztab wiadomości o nieprzyjacielu, do planu wprowadza się odpowiednie uzupełnienia i poprawki i na tej

podstawie zostają określone wykonawcom dodatkowe zadania.

E. Właściwości planowania przegrupowania :

Ogólny zakres i zasady planowania przegrupowania w operacji obronnej nie różnią się ogólnie od zasad planowania przegrupowania w operacji zaczepnej z tym jednak, że przy planowaniu przegrupowania w operacji obronnej sztab armii winien uwzględnić szereg właściwości, które uwarunkowane mogą być przede wszystkim przejściem wojsk armii od ugrupowania zaczepnego do obronnego.

Przegrupowania wojsk w operacji obronnej mogą być często związane z koniecznością :

- wyprowadzenia części sił i środków wzmocnienia armii z pasa obrony armii do dyspozycji Frontu ;
- stworzenia niezbędnego nasycenia sił i środków w kierunkach oczekiwanych uderzeń nieprzyjaciela ;
- wyprowadzenia z przedniego skraju obrony sił i środków w celu odtworzenia odwodów / drugiego rzutu / armii ;
- uporządkowania oddziałów rozbitych przez npl i odtworzenie gotowości bojowej.

Konieczność wykonania powyższych zabiegów wskazuje, że przegrupowanie w operacji obronnej jest nadzwyczaj skomplikowanym przedsięwzięciem, obejmującym często ruchy wojsk wzdłuż frontu, oraz w kierunkach dofrontowym i odfrontowym .

Jeżeli oprócz tych ruchów wojsk uwzględnimy konieczność dowozu zaopatrzenia materiałowego i technicznego / zapasy zostały rozbite lub wyczerpane w toku operacji zaczepnej / oraz konieczność ewakuacji ludzi i sprzętu - wówczas wydaje się, że warunkiem sprawnego przeprowadzenia wszelkich ruchów jest ściśle scentralizowane zaplanowanie przegrupowania wojsk.

Sztab armii planując przegrupowanie wojsk, powinien poprzez umiejętne rozstrzygnięcie zadań zapewnić:

- stałą gotowość bojową wojsk do odparcia niespodziewanych uderzeń nieprzyjaciela, nie dopuszczając do powstawania słabo obsadzonych odcinków na kierunkach większych zgrupowań nieprzyjaciela ;
- ciągłe doskonalenie prac obronnych ;
- sprawnie przygotowanie przegrupowań wojsk przez scentralizowane ustalenie ruchów wszystkich rodzajów wojsk z jednoczesnym uwzględnieniem wydzielenia dróg dla dowozu ewakuacji i przebazowania tyłów dywizji i armii ;

- skrytość przeprowadzenia przegrupowań oraz ograniczyć do minimum ruch wzdłuż frontu.

F. Planowanie operacyjnego zabezpieczenia operacji.

Praca sztabu armii w dziedzinie operacyjnego zabezpieczenia operacji obronnej polega na organizacji wszystkich rodzajów rozpoznania, obrony przed bronią masowego rażenia, obrony przeciwlotniczej, przeciwdesantowej, prowadzeniu zabiegów mających na celu maskowanie operacyjne oraz przeciwdziałanie radiowe.

Zadania te wykonują odpowiednie oddziały sztabu armii /rozpoznanie, OPbmar obrona przeciwdesantowa, maskowanie operacyjne / oraz sztaby dowódców rodzajów wojsk i szefów służb.

Całością prac związanych z planowaniem i organizacją operacyjnego zabezpieczenia kieruje szef sztabu armii, który osobiście oraz poprzez oddział operacyjny koordynuje planowanie i organizację działań rodzajów wojsk i służb, biorących udział w operacyjnym zabezpieczeniu.

Zabiegi w ramach tego zabezpieczenia sztab armii planuje w oparciu o zamiar dowódcy oraz na podstawie wytycznych szefa sztabu. Nie wyklucza to oczywiście wypadków celowości wydania wytycznych przez dowódcę armii.

Treść wytycznych do operacyjnego zabezpieczenia operacji wydanych przez szefa sztabu musi być zwięzła i konkretna. Nie powinna ona z reguły ujmować zagadnień, których rozwiązanie leży w kompetencji podległych dowódców, lub które są uregulowane odpowiednimi regulaminami i instrukcjami. Dążność do wydania obszernych wytycznych oraz niekiedy próba oceny wartości tych wytycznych według ilości poruszonych w nich zagadnień jest z gruntu fałszywa.

Ponadto ilość czasu, jakim dysponuje się na organizację obrony uniemożliwi szefowi sztabu wnikanie w szczegółowy rozwiązań stanowiących treść pracy poszczególnych oficerów d-twa.

Rozpoznanie.

Podczas planowania rozpoznania, oddział rozpoznawczy szczególną uwagę winien zwracać na następujące zadania :

- ustalenie rozmieszczenia środków napadu jądrowego / zadanie to powinny otrzymać organy rozpoznawcze wszystkich rodzajów bez względu na zakres i charakter otrzymywanych zadań/;

- ustalenie obiektów nieprzyjaciela, na które celowe byłoby wykonanie własnych uderzeń atomowych ;
- ustalenie danych pozwalających ocenić zamiar nieprzyjaciela, czas gotowości do rozpoczęcia / wznowienia / natarcia, kierunki działania ;
- określenie aktualnego ugrupowania npla i możliwości wprowadzenia do działań jego świeżych sił ;

Wykonanie powyższych zadań wymaga ścisłego powiązania pracy organów rozpoznania wojsk lądowych jak i lotnictwa. Planując rozpoznanie, szef oddziału rozpoznawczego winien ściśle zazębnić obydwa rodzaje rozpoznania i szukać potwierdzenia zdobytych wiadomości przez lotnictwo o danych uzyskanych z organów rozpoznania naziemnego jak i odwrotnie.

Ponadto planując rozpoznanie naziemne trzeba dążyć przede wszystkim do tego, aby :

- rozpoznanie prowadzić stale w całym pasie obrony armii, wykorzystując szeroko organy rozpoznania specjalnego oraz środki - techniczne ;
- posiadać w odwodzie wystarczające siły i środki do dodatkowego rozpoznania sił npla w czasie, gdy zostaną stwierdzone nieprzewidziane ruchy jego większych zgrupowań.

Warto wskazać, że przez określenie " stałe prowadzenie rozpoznania " należy rozumieć ciągłą działalność organów rozpoznawczych związków taktycznych i rodzajów wojsk na określonej głębokości / zasięgu różnych organów rozpoznania jest zróżnicowany w sumie zaś ograniczony jeżeli chodzi o zainteresowania sztabu armii / oraz działalność organów rozpoznania specjalnego i technicznych środków rozpoznania armii na wybranych kierunkach / obszarach /. Ponieważ w ciągu krótkiego czasu npl może zmienić zasadnicze swoje ugrupowanie oraz szybko przerzucić siły i środki z jednego kierunku na drugi istnieje konieczność większej częstotliwości kontrolowania npla. W związku z tym w operacji obronnej zwłaszcza na obszarach poza ugrupowaniem bojowym korpusów / dywizji / pierwszego rzutu npla należy sprawdzać co 2 - 3 godziny, a ważne / oddzielne / obiekty kilkanaście razy na dobę. Czas obiegu i opracowania informacji o środkach jądrowych i uderzeniach npla oraz skażeniu radioaktywnym i chemicznym powinien wynosić 2 - 3 minuty, natomiast czas obiegu i opracowania pozostałych wiadomości o położeniu

i charakterze działań npla nie powinien być dłuższy niż 30 - 40 minut.

Planowanie rozpoznania na szczeblu armii znajduje swój wyraz w opracowaniu planu rozpoznania, który obejmuje zadania rozpoznawcze wykonywane przez organa rozpoznawcze wszystkich rodzajów wojsk i służb. Na podstawie planu oddział rozpoznawczy / wydział rozpoznawczy / wydaje wykonawcom odpowiednie zarządzenia.

Obrona przed bronią masowego rażenia.

Praca sztabu armii w zakresie organizacji OPbmar ma na celu ochronę wojsk i obiektów tyłowych przed porażeniem bronią jądrową i chemiczną lub maksymalne osłabienie skutków jej działania, zachowanie zdolności bojowej wojsk i stworzenie im odpowiednich warunków do aktywnych działań. Polega ona głównie na :

- powiadamianiu wojsk o niebezpieczeństwie atomowym ;
- wykrywaniu przygotowań do użycia przez npla bmar ;
- prowadzeniu rozpoznania skażeń i zakażeń ;
- inżynierskiej rozbudowie pasa obrony armii, rejonów rozmieszczenia wojsk, techniki bojowej i tyłów z punktu widzenia OPbmar ;
- zapewnieniu rozśrodkowania i maskowania wojsk w rejonach rozmieszczenia oraz okresowej zmianie tych rejonów, oraz wykorzystanie ochronnych właściwości terenu ;
- odpowiednim rozmieszczeniu i organizacji punktów dowodzenia w celu zapewnienia ciągłości dowodzenia na wypadek zniszczenia jednego z nich ;
- indywidualnej i zbiorowej ochronie wojsk przed skażeniami i zakażeniami ;
- zapewnienie związkom taktycznym i oddziałom bezpieczeństwa manewru na polu walki poprzez utrzymanie odpowiednich odległości między maszerującymi kolumnami itp. ;
- likwidacji skutków napadu atomowego.

Wszystkie powyższe zagadnienia winny stanowić poważną troskę sztabu armii podczas planowania operacji obronnej.

W warunkach stałego zagrożenia atomowego na polu walki szereg zadań w zakresie OPbmar traktowanych jako specjalne zabiegi wchodzi obecnie organicznie w zakres organizacji operacji i nie stanowi zabezpieczenia specjalistycznego.

Do nich można zaliczyć :

- rozbudowę inżynieryjną pasa obrony armii ;
- rozśrodkowanie wojsk i okresową zmianę rejonów rozmieszczenia ;
- powiadamianie wojsk o niebezpieczeństwie jądrowym ;
- wykrywanie przygotowań npla do wykonania uderzeń bmar ;
- niektóre przedsięwzięcia w zakresie likwidacji skutków napadu atomowego .

Z innych / pozostałych / zadań, rozpoznanie skażeń i zakażeń stanowi składową część rozpoznania chemicznego a część zabiegów w zakresie likwidacji skutków napadu atomowego wchodzi w skład obrony przeciwchemicznej / urządzenie punktów zabiegów specjalnych, odkażania itp/, lub jest związana z bezpieczeństwem poszczególnych rodzajów wojsk i służb.

Analiza zadań wojsk w zakresie OPbmar wskazuje, że dowódca i sztab armii planując operację obronną, powinni rozpatrywać i ustalić wszelkie działania wojsk pod kątem ich pełnego zabezpieczenia przed bmar. W każdym rozwiązaniu taktyczno - operacyjnym, w każdym planowanym przedsięwzięciu o skali armijnej musi przewijać się dążność do zabezpieczenia OPbmar. W świetle powyższego staje się zbyteczne oddzielne planowanie OPbmar przez sztab armii poprzez opracowywanie takich dokumentów jak plan i zarządzenia OPbmar. Zagadnienia te powinny znaleźć odzwierciedlenie we wszystkich dokumentach operacyjnych.

Obrona przeciwdesantowa.

Zorganizowanie i zaplanowanie przez sztab armii obrony przeciwdesantowej w operacji obronnej winno zapewnić szybkie i skuteczne zwalczanie desantów powietrznych npla podczas lądowania oraz natychmiast po ich wysadzeniu zarówno na głębokich tyłach armii jak również poza główną rubieżą oporu armii.

W tym celu sztab / oddział operacyjny / na podstawie decyzji dowódcy armii winien :

- określić najbardziej prawdopodobne rejony wysadzenia desantów powietrznych przez npla / wspólnie z oddziałem rozpoznawczym / ;
- podzielić pas obrony armii na poszczególne rejony przeciwdesantowe przydzielając je dywizjom pierwszego, drugiego rzutu, elementom ugrupowania operacyjnego rozmieszczonym w głębi oraz tyłom armii;
- określić siły i środki przeznaczone do zwalczania desantów powietrznych nieprzyjaciela ;

- ustalić sposób zwalczania desantów nieprzyjaciela oraz sposób użycia poszczególnych rodzajów wojsk.

Powyższe zagadnienia stanowią istotę planowania obrony przeciwdesantowej. Obronę przeciwdesantową planuje oddział operacyjny współpracując ściśle ze sztabami dowódców rodzajów wojsk i szefów służb. Planowanie obrony przeciwdesantowej może być odzwierciedlone w planie operacji lub niekiedy w oddzielnym dokumencie / plan obrony przeciwdesantowej /.

Maskowanie operacyjne stanowiąc we współczesnej operacji obronnej jeden z podstawowych elementów zabezpieczenia ma na celu poprzez pokazanie pozornych i ukrycie prawdziwych zgrupowań, przygotowań i czynności wprowadzić nieprzyjaciela w błąd co do własnego położenia i zamiarów oraz utrudnić nieprzyjacielowi wybór obiektów do wykonania uderzeń bronią masowego rażenia.

Jak wykazują doświadczenia ostatniej wojny - umiejętne planowanie i stosowanie maskowania operacyjnego w poważnej mierze zabezpieczało działanie wojsk, zmniejszało straty w sile żywej i technice i zwiększało skuteczność działań obronnych.

Tak na przykład na łuku kurskim, jedna brygada saperów w ciągu krótkiego okresu wykonała 830 makiet czołgów, 200 makiet samochodów oraz zapozorowała trzy lotniska. Pozoracje były dziesięciokrotnie bombardowane przez niemieckie lotnictwo myśliwskie.

W działaniach na Froncie Północno - Kaukaskim zaplanowana przez sztab i zorganizowana pozorna koncentracja brygady czołgów była w ciągu dwóch dni bombardowana 14 razy, a ogólna ilość zrzuconych bomb wyniosła 2000 sztuk. Przykładów podobnych można mnożyć.

Cheć maskowanie operacyjne posiada nie mniej doniosłe znaczenie. Chodzi o to by npl zużyć swój potencjał jądrowy na cele pozorze i drugorzędne.

Sztab armii powinien więc zaplanować realne zabiegi w dziedzinie maskowania, wykazując w tym wiele inicjatywy i twórczej myśli oraz pamiętając, że warunkiem powodzenia jest zrealizowanie w czasie i w pełnym zakresie planowanych czynności.

Planowanie maskowania operacyjnego odbywa się na podstawie wytycznych sztabu Frontu lub tylko zamiaru ewentualnie wytycznych dowódcy armii.

Ważniejsze czynności związane z maskowaniem operacyjnym a planowane na szczeblu armii winny być bezwzględnie uzgodnione ze

sztabem Frontu, by nie doprowadzić przypadkowo do zdemaskowania zamiarów dcy Frontu.

Maskowanie operacyjne planuje oddział operacyjny przy udziale oddziałów sztabu armii, sztabów rodzajów wojsk i służb oraz sztabu kwatermistrza.

Przy planowaniu i organizacji maskowania operacyjnego, oddział operacyjny winien uzgodnić:

a/ z oddziałem rozpoznawczym :

- najbardziej celowe zabiegi dla wprowadzenia npla w błąd ;
- działalność organów rozpoznawczych w ramach maskowania operacyjnego ;

b/ z SWL :

- zamierzone patrolowanie działań pozornych i wykonanie zasłon dynamicznych w ramach maskowania operacyjnego / wg planu maskowania Frontu/ ;

c/ z szefem wojsk inżynieryjnych :

- siły i środki wojsk inżynieryjnych, niezbędne dla wykonania zabiegów w ramach maskowania operacyjnego ;
- organizację prac maskowania operacyjnego ;

d/ ze sztabem kwatermistrza :

- pozorne urządzenia i działanie jednostek tyłowych ;
- pozorne przewozy samochodowe ;

e/ z szefem OPbmar armii :

- użycie środków chemicznych w ramach maskowania operacyjnego.

Uzgodnione i ustalone przedsięwzięcia w zakresie maskowania operacyjnego opracowuje się na mapie roboczej jednego z oficerów oddziału w formie oddzielnego dokumentu / jeżeli zabiegów tych jest wiele /. Innym rozwiązaniem może być włączenie planowych zagadnień maskowania do planu operacji lub innego dokumentu.

W wypadku opracowywania planu maskowania, treść jego winna ujmować :

- rodzaj i treść zabiegów w dziedzinie maskowania operacyjnego ;
- miejsce / rejony, rubieże, marszruty / wykonania ;
- data i czas wykonywania zabiegów ;
- wyznaczone siły i środki oraz dowódcy odpowiedzialni za prace maskownicze ;

- czas gotowości prac maskowniczych oraz pozornych urządzeń.

Planowanie maskowania operacyjnego wymaga od sztabu armii :
umiejętności wyboru najbardziej odpowiadających danej sytuacji zabiegów,
określenia niezbędnych do tego celu sił i środków oraz umiejętnego spre-
cyzowania sposobu działania wojsk, wyznaczonych do wykonywania czynności
pozorujących. W tym zakresie konieczna są bardziej szczegółowe wskazówki
sztabu armii.

IV. ORGANIZACJA PUNKTÓW DOWODZENIA.

Składową częścią pracy sztabu armii w zakresie przygotowania
operacji obronnej jest zaplanowanie i zorganizowanie punktów dowodzenia,
zapewniających ciągłość dowodzenia wojskami armii.

Doświadczenia drugiej wojny światowej wykazują, że punkty do-
wodzenia były poszukiwanym celem nieprzyjaciela i z chwilą rozpoznania
obezwładnianym przez artylerię i lotnictwo.

Broń jądrowa radykalnie zwiększyła możliwości naruszenia ciąg-
łości dowodzenia. Stanowiska dowodzenia mogą być w krótkim czasie cał-
kowicie lub częściowo zniszczone. Wymaga to nadzwyczaj starannego i prze-
myślanego rozmieszczenia punktów dowodzenia i zabezpieczenia ich przed
uderzeniami nieprzyjaciela / broń jądrowa, lotnictwo, artyleria /.

W celu zapewnienia ciągłości dowodzenia wojskami armii w ope-
racji obronnej oraz zabezpieczenia pracy dowództwa armii, sztab armii :

- organizuje punkty dowodzenia ;
- ustala sposób organizacji i utrzymania łączności radiowej, przewodo-
wej i ruchomymi środkami ;
- zapewnia właściwe wykorzystanie wszystkich rodzajów łączności w po-
szczególnych okresach operacji obronnej ;
- określa sposób i zapewnia przejście na czas dowództwa na zapasowe
punkty dowodzenia ;
- organizuje służbę oficerów kierunkowych wyposażonych w środki łącz-
ności i szybkie środki transportowe.

Bezpośrednim organizatorem systemu dowodzenia jest szef
sztabu armii, który na podstawie decyzji dowódcy powinien ustalić :

- miejsce punktów dowodzenia ;
- zakres i termin inżynierskiej rozbudowy punktów dowodzenia ;
- zadania łączności w zakresie zabezpieczenia pracy punktów dowodzenia
oraz terminy gotowości łączności ;

- wprowadzenie zmian do stałego podziału dowództwa na poszczególne punkty dowodzenia / jeżeli zachodzi ku temu potrzeba / ;
- sposób okresowej zmiany SD armii i przejęcia dowodzenia na wypadek zniszczenia SD ;
- dodatkowe zabiegi w dziedzinie obrony i ochrony punktów dowodzenia.

System punktów dowodzenia armii w operacji obronnej winien obejmować :

- stanowisko dowodzenia ;
- wysunięte stanowisko dowodzenia / zawczasu obsadzone / ;
- 2 - 3 ustalone / ew. przygotowane / miejsca stanowiska dowodzenia i wysuniętego stanowiska dowodzenia ;
- kwatermistrzowskie stanowisko dowodzenia.

Stanowisko dowodzenia - jest zasadniczym punktem dowodzenia . Rozmieszcza się je w głębi obrony / poza ugrupowaniem dywizji pierwszego rzutu / oraz w miejscu będącym poza kierunkiem lub kierunkami przewidzianych uderzeń npla. Chodzi o to, by SD mogło spełniać swoje zadania nawet w wypadku pokonania oporu broniących się jednostek pierwszorazutowych oraz rozbijania przez npla powodzenia na określonych kierunkach . W żadnym wypadku SD nie należy rozmieszczać na kierunku spodziewanego kierunku głównego uderzenia. W zależności od ugrupowania wojsk, charakteru terenu i możliwości zapewnienia dowodzenia wszystkimi elementami ugrupowania operacyjnego SD armii może być rozmieszczone w odległości 40 - 60 km od przedniej rubieży oporu. W celu zapewnienia ciągłości dowodzenia sztab armii planuje 1 - 3 zapasowych rejonów dla rozmieszczenia SD. Mogą one być np. wyznaczone na :

- na odrębnym / drugim / kierunku działania wojsk armii ;
- w głębi ugrupowania / poza kolejną rubieżą oporu / na wypadek oparcia przez npla głównej rubieży oporu ;
- na końcowej rubieży oporu wojsk armii ;
- na kierunku planowanego uderzenia armii w ramach p- natarcia.

W jednym z zapasowych rejonów/planowanym jako najbardziej prawdopodobny do zajęcia / może być rozmieszczona część sztabu i środków, które nie są konieczne na SD i WSD. We wszystkich wypadkach zapasowe rejonu SD muszą być szczegółowo rozpoznane. Ponadto powinny być rozpoznane marszrutu oraz sprecyzowany przez sztab armii sposób rozmieszczenia dowództwa w planowanym rejonie.

Wysunięte stanowisko dowodzenia rozmieszcza się bliżej ugrupowania dywizji pierwszego rzutu lub na oddzielnym / pomocniczym / kierunku ugrupowania wojsk armii. W toku bitwy WSD może być przewidziane również na kierunkach planowanych kontrataków do koordynowania działań wojsk.

IV. PRACA SZTABU ARMII PODCZAS PROWADZENIA OPERACJI OBRONNEJ.

Prowadzenie operacji obronnej przy obustronnym stosowaniu broni atomowej wymaga od sztabu armii elastycznych form pracy w zakresie dowodzenia wojskami przy czym wszechstronne przewidywania jej rozwoju i stałe zapewnianie warunków do dokonywania manewru decydują o przebiegu operacji. Sztab armii winien czynić wszelkie zabiegi by zapewnić współdziałanie wojsk oraz realizowanie określonego systemu zabezpieczenia operacyjnego operacji.

Szczególną uwagę należy zwrócić na najbardziej efektywne użycie broni atomowej i zachowanie zdolności bojowej wojsk do stawiania oporu na kolejnych rubieżach oraz przeprowadzania manewru. Niekiedy powstanie nowej sytuacji może wymagać od sztabu armii przygotowania i zastosowania nowych środków przeciwdziałania nacierającemu nieprzyjacielowi a stąd nowego zaplanowania i wykonania działań wojsk własnych.

We wszystkich sytuacjach niezbędnym warunkiem właściwego dowodzenia wojskami jest znajomość położenia wojsk własnych i nieprzyjaciela.

Do zasadniczych zadań sztabu armii podczas prowadzenia operacji obronnej należy zaliczyć :

- zbieranie wiadomości o sytuacji szczególnie o położeniu i stanie wojsk własnych i nieprzyjaciela oraz terenie ;
- ocenę położenia operacyjnego i możliwości własnych oraz nieprzyjaciela z jednoczesnym przedstawieniem dowódcy danych do powzięcia decyzji ;
- opracowanie decyzji dowódcy armii, przekazywanie jej podwładnym oraz zapewnienie ciągłości realizowania zabiegów w dziedzinie zabezpieczenia operacyjnego działań wojsk armii ;
- zapewnienie ciągłego współdziałania wojsk, prowadzenie kontroli oraz udzielanie podległym sztabom pomocy w rozwiązywaniu bardziej skomplikowanych zadań ;
- opracowanie meldunków i sprawozdań dla sztabu Frontu , informowanie o sytuacji oficerów dowództwa armii, informowanie podwładnych oraz sąsiadów ;

- organizowanie stanowisk dowodzenia, łączności i tajnego dowodzenia.

Wykonanie wszystkich zadań wymaga sprężystej i zorganizowanej pracy całego sztabu armii, którą kieruje szef sztabu armii.

x

x

x

Ujawnienie zamiaru npla szczególnie w dziedzinie wykonania przez niego uderzeń atomowych posiada ogromne znaczenie dla dalszego przebiegu działań wojsk armii, oraz prawidłowego użycia własnej broni atomowej.

Do czasu rozpoczęcia / wznowienia / działań zaczepnych npla, organizowany przez sztab armii system rozpoznawczy winien ustalić :

- wykrycie bmar npla oraz jego przygotowań do ataku jądrowego;
- główne zgrupowanie operacyjne nieprzyjaciela oraz przewidywane kierunki uderzeń ;
- charakter działalności / prac / nieprzyjaciela na rubieży styczności wojsk oraz ewentualne wyprowadzenie części jego sił w głąb ;
- przypuszczalny termin przejścia nieprzyjaciela do działań zaczepnych.

Z wymienionych zadań rozpoznania, dwa pierwsze stanowią treść pracy oddziału rozpoznawczego również po rozpoczęciu / wznowieniu / natarcia nieprzyjaciela i powinny być realizowane stale w toku bitwy obronnej armii.

Ustalenie przez sztab na czas aktualnego położenia / zgrupowanie operacyjne, rubieże wyjściowe oraz możliwości npla stanowi dla dowódcy armii podstawę do podjęcia decyzji do aktywnego przeciwdziałania. Stąd też dane o nieprzyjacielu muszą być w miarę dokładne i sprawdzone.

Na podstawie decyzji dowódcy armii, szef sztabu precyzuje zadania dotyczące ogniowego oddziaływania na npla oraz poprzez oddział operacyjny koordynuje udział środków lądowych i lotnictwa w zwalczaniu npla.

W wypadku stwierdzenia prób wyprowadzania części sił npla z przedniego skraju, sztab melduje niezwłocznie o tym dowódcy oraz na podstawie jego decyzji zapewnia ruch wojsk własnych na opuszczone przez nieprzyjaciela pozycje. W tym celu oddział operacyjny sztabu przekazuje dywizjom pierwszego rzutu odpowiednie sygnały / zarządzenia / oraz wysyła oficerów kierunkowych dla ustalenia na miejscu położenia wojsk własnych i działań nieprzyjaciela.

O opuszczeniu przez nieprzyjaciela pozycji sztab armii melduje do sztabu Frontu oraz zawiadamia sąsiadów.

Do czasu przejścia nieprzyjaciela do działań zaczepnych sztab armii powinien zapewnić gotowość odwodów / przeciwpancernego, oddziałów zaporowych / do manewru na kierunki zagrożone.

W wypadku uderzeń jądrowych sztab armii winien natychmiast wyjaśnić skutki napadu, zorganizować na tych kierunkach dodatkowe rozpoznanie npla i rozpoznanie promieniowania oraz stosowanie do decyzji dowódcy armii zapewnić manewr odwodów w rejon wyłomu powstałego na skutek uderzeń atomowych.

W toku walki o główną rubież oporu, sztab armii śledząc przebieg działań bojowych oraz oceniając możliwości wojsk własnych i npla zapewnia dowódcy armii warunki do szybkiego reagowania na zmiany zachodzące na polu bitwy poprzez użycie odwodów specjalnych armii oraz skupianie ognia na zgrupowania npla.

Często po rozpoczęciu natarcia przez jednostki pancerne i zmechanizowane npla, a następnie ich włamaniu się w ugrupowanie bojowe dywizji pierwszego rzutu - działania bojowe ześrodkują /zogniskują / się na poszczególnych kierunkach lub określonych obszarach - przy czym npl będzie dążyć do wykorzystania luk i dokonanych wyłomów w celu szybkiego rozwijania powodzenia i wyjścia w obszar zapewniający sukces operacyjny.

W związku z tym szef sztabu poprzez oddziały sztabu armii powinien zapewnić :

- szybkie zebranie niezbędnych danych o położeniu i działaniu npla i wojsk własnych ;
- zorganizowanie rozpoznania naziemnego i obserwacji powietrznej obszarów, na których wojska własne nie prowadzą działań /luki między dywizjami, obszary niekontrolowane między dywizjami pierwszego i drugiego rzutu armii itp /;

- wysunięcie / stosowane do zamiaru dowódcy / na kierunki zagrożone odwodów specjalnych / AOPpanc, OZap, pododdziały wydzielone z drugiego rzutu lub odwodu armii / w celu zamknięcia powstałego wyłomu / wyłomów / lub skanalizowanie ruchu npla na kierunek odpowiadający dalszemu zamiarowi rozegrania bitwy obronnej ;
- wsparcie ogniowe kontrataków dywizji pierwszego rzutu oraz ~~skoordynowanie~~ ^{koordynowanie} ich działań w wypadkach konieczności wspólnego działania.

W celu rozstrzygnięcia powyższych zadań szef oddziału rozpoznawczego organizuje dodatkowe rozpoznanie i ustala wspólnie z SWL zadania rozpoznawcze wykonywane przez lotnictwo wspierające armię.

Oddział operacyjny oprócz zebrania danych i ich oceny ustala marszruty i rubieże rozwinięcia odwodów specjalnych oraz przekazuje im zarządzenia i kontroluje wykonanie tych zadań.

By powstrzymać natarcie npla na poszczególnych kierunkach może niekiedy zaistnieć potrzeba ściągnięcia z niektórych odcinków części sił lub nawet przemieszczania całej dywizji z kierunku nieatakowanego na kierunek zagrożony. W tym celu w oparciu o decyzję dowódcy, szef sztabu przy udziale szefa oddziału operacyjnego ustala czas i marszruty przegrupowania danej dywizji oraz rubież i czas zajęcia nowego rejonu / nowej rubieży /. Kalkulacja czasu i wyznaczone dla dywizji nowe rubieże obrony powinny w pełni uwzględniać zmiany położenia jakie mogą zajść od momentu decyzji dowódcy do czasu zajęcia nowej rubieży. Stąd musi być ona realnie skalkulowana odnośnie możliwości jej zajęcia i spotkania tam npla w celu powstrzymania nacierających jednostek.

W tym względzie pouczające są doświadczenia przekazane nam przez znanych dowódców z okresu ostatniej wojny.

Tak np. marszałek Czujkow opisuje, że 64 armia 17 lipca 1941 otrzymała rozkaz przegrupowania się nocą 19 lipca na określoną rubież, którą miała umocnić i stosując zdecydowaną obronę wzbronić nplowi włamanie się do Stalingradu. Jak stwierdza marszałek "Zadanie postawione w rozkazie sztabu wyraźnie niewykonalne, ponieważ zarówno dywizje jak poszczególne oddziały dopiero się wyładowywały i maszerowały na zachód ". " Tyły zaś i bazy zaopatrzeniowe armii w ogóle jeszcze tkwiły w rejonie Tuły i tam oczekiwały załadowania do wagonów. " Wymieniona w rozkazie rubież obrony znajdowała się w odległości 24 godzinnego marszu od miejsca przeprawy ". Należy podkreślić, że

po wyładowaniu wojska musiały przepłynąć się przez Don, a następnie wykonać marsz na odległość około 200 km.

Zdanie to było, zdaniem marszałka Czujkowa, nie wykonalne w nakazanym terminie. Wyższy sztab nie dokonał właściwej kalkulacji i nie uwzględnił konkretnego położenia wojsk 64 armii.

Oczywiście sprecyzowanie realnego zadania dotyczącego zajęcia rubieży obronnej / wyznaczonego rejonu / odnosi się zarówno do wojsk podchodzących z głębi do frontu, drugich rzutów jako też jednostek, które są przemieszczane z kierunków bierzych na kierunki zagrożone.

Kilka słów o technicznej stronie pracy.

Meldowanie przez oficerów sztabu armii danych o położeniu polega nie na mechanicznym przekazaniu zebranych danych, lecz na przedstawieniu całej sytuacji ilustrowanego obliczeniami, kalkulacjami oraz przedstawieniem możliwości dokonania manewru, dalszego działania dywizji pierwszego rzutu, użycia drugich rzutów, odwodów oraz ich późniejszego odtworzenia, zabezpieczenia operacyjnego organizacji dowodzenia itp.

Powyższe czynności nie są ostateczne i jednorazowym lecz muszą występować ciągle tak by można było w każdej chwili przedstawić dowódcy niezbędne mu dane do podjęcia decyzji. Stąd też każda zdobyta wiadomość o położeniu wojsk własnych i npl musi być oceniona pod kątem możliwości dalszego działania wojsk.

By ułatwić sobie tę pracę oddział operacyjny wspólnie z oddziałem rozpoznawczym powinny prowadzić między innymi aktualną tablicę stosunku sił. Pomaga ona określić możliwości wojsk na poszczególnych kierunkach oraz sprecyzować wnioski dotyczące potrzeby przegrupowania / manewru /, części sił na kierunek zagrożony.

X

Jednym z decydujących etapów pracy sztabu armii podczas prowadzenia bitwy obronnej jest organizacja i wykonanie przeciwwuderzenia związków drugiego rzutu. W tym zakresie na sztab armii spada szczególnie odpowiedzialna rola szybkiego i właściwego przygotowania przeciwwuderzenia oraz zapewnienia jego wykonania.

W tym względzie istotne znaczenie posiada określenie sytuacji wymagającej potężnego oddziaływania ogniowego oraz uruchomienia drugiego rzutu i odwodów armii.

Oceniając przebieg bitwy obronnej i precyzując możliwości dalszego jej rozwoju sztab armii winien przygotować i przedstawić dowódcy krótką ocenę położenia oraz wnioski wskazujące na celowość i sposób wykonania przeciwuderzenia.

Podstawowym warunkiem dokonania oceny położenia jest uzyskanie aktualnych danych o sytuacji otrzymanych ze sztabów dywizji, od oficerów kierunkowych oraz ze sztabu Frontu.

Trudność trafnej oceny położenia polega na tym, że sytuacja ciężka lub krytyczna może zaistnieć nie na jednym lecz kilku kierunkach, na których npl rozwija powodzenie związkami pancernymi.

Niektóre związki poniosą duże straty od uderzeń jądrowych npla i będą musiały likwidować ich skutki. Równocześnie z tym część sił drugiego rzutu lub odwodów armii może być zaangażowana do likwidacji lub ograniczenia działań desantu powietrznego npla.

Wszystko to stawia sztab armii i przed niezmiernie trudnym zadaniem.

Satuka oceny położenia w tej fazie bitwy obronnej polega na tym by nie rozdrabniając wysiłku dyspenowanych sił i środków, określić główny kierunek lub obszar zagrożenia i tam właśnie dążyć do zniszczenia zgrupowania npla całą siłą ognia i uderzeniem drugiego rzutu.

Szefowie oddziałów operacyjnego i rozpoznawczego dokonują oceny położenia i przygotowują krótkie meldunki, w których charakteryzują możliwości dalszego działania wojsk armii i npla.

Do najważniejszych zagadnień w poszczególnych meldunkach należy zaliczyć :

a/ W meldunku szefa oddziału rozpoznawczego :

- kierunki głównego i pomocniczych uderzeń nieprzyjaciela ;
- posiadane odwody nieprzyjaciela, ich położenie działania oraz możliwości wejścia do walki / kierunek, termin / ;
- możliwości przemieszczania sił npla z innych kierunków ;
- skład i ugrupowanie nieprzyjaciela w rejonie włamania jego gęstości, najsłabsze miejsce ugrupowania, działanie nieprzyjaciela na pozostałych kierunkach ;

- możliwości użycia przez nieprzyjaciela bmar ;
- możliwości dalszego działania nieprzyjaciela oraz jego zabiegi w celu przeciwdziałania przeciwuderzenia armii.

b/ W meldunku szefa oddziału operacyjnego :

- skuteczność oporu broniących się wojsk pierwszego rzutu na poszczególnych kierunkach z określeniem najbardziej krytycznego położenia, wymagającego interwencji dowódcy armii ;
- stosunek sił w rejonie włamania się npla ;
- możliwości powstrzymania nieprzyjaciela na kierunku jego głównego uderzenia przez dywizje pierwszego lub drugiego rzutu, możliwości manewru sił i środków z kierunków drugorzędnych lub nieatakowanych ;
- celowość i możliwości wykonania p-uderzenia oraz określenie kierunku i zadania drugiego rzutu ;
- kalkulacja czasu na uruchomienie p-uderzenia i uzyskania gotowości do wykonania przeciwuderzenia ;
- możliwości udziału w przeciwuderzeniu związków taktycznych pierwszego rzutu / siły, środki, kierunki, zadania /.

Oprócz szefów oddziałów, krótką propozycję decyzji przygotowuje szef sztabu armii.

Szef sztabu armii winien sprecyzować ogólną koncepcję dalszego rozstrzygnięcia bitwy obronnej w tym głównie ;

- sposób użycia bmar w celu zniszczenia części zgrupowania npla ;
- cel i sposób wykonania p-uderzenia / siły i środki, kierunek /kierunki uderzeń, drogi dojścia, czas rozpoczęcia p-uderzenia /;
- sposób zabezpieczenia wykonania przeciwuderzenia i udział w nim poszczególnych rodzajów wojsk zwłaszcza lotnictwa ;
- sposób działania wojsk w połączeniu z uderzeniem atomowym ;
- działania wojsk na pozostałych kierunkach ;
- sposób dowodzenia wojskami.

Decyzja dowódcy armii do przeciwuderzenia powinna być jak najszybciej doprowadzona do podwładnych, przy czym należy zachować w pełni tajemnicę przy jej przekazywaniu.

Decyzję dowódcy armii przekazuje się przez techniczne środki łączności / dalekopisy, aparaty WCz / oraz przez oficerów kierunkowych. W celu szybkiego przekazania zadań dywizjom wykonującym

przeciwuderzenia oficerowie kierunkowi lub oficerowie sztabu mogą być wysłani śmigłowcem. Sztab armii musi zapewnić jaknajszybsze wyruszenie oddziałów na kierunki p-derżenia, przy czym dalsze zadania przekazywane są po rozpoczęciu ruchu.

Prócz przekazania decyzji dowódcy, zadaniem sztabu jest zorganizowanie zabezpieczenia operacyjnego działań wojsk zgodnie z decyzją dowódcy oraz zapewnienia ciągłości ich współdziałania. W związku z tym poszczególne oddziały a w szczególności operacyjny i rozpoznawczy wydają dodatkowe zarządzenia zabezpieczenia operacyjnego przeciwuderzenia, których wykonanie kontrolują.

Szczególnego znaczenie nabiera w tym okresie manewr środków dla osłony drugiego rzutu, zabezpieczenie wojsk pierwszego i drugiego rzutu pod względem przeciwatomowym oraz prowadzenie rozpoznania nieprzyjaciela i rozpoznania promieniowania na kierunku wykonania własnych uderzeń bmar.

Przygotowanie i wykonanie przeciwuderzeń sztab armii kontroluje i o wynikach melduje dowódcy armii oraz do sztabu Frontu.

O P R A C O W A Ł

płk Z I E L I N S K I

Wykonano w 100 egz.

Egz. Nr 1 - 100 - Bibl. Tajna

Wyk. płk Zieliński
Druk 10 dnia 6.07.64r.
Nr ks. 01731/W.W.

